

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

**ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**
методичні вказівки до вивчення дисципліни
для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю
292 “Міжнародні економічні відносини”

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**
методичні вказівки до вивчення дисципліни
для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю
292 “Міжнародні економічні відносини”

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних
відносин
Протокол № 4 від 25 жовтня
2017р.

Глобальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для магістрів за спеціальністю 292 “Міжнародні економічні відносини” / Укладач: І.М. Миценко, д.е.н., професор.— Кропивницький: ЦНТУ, 2017. — 25 с.

Відповідальний за випуск: І.М. Миценко, д.е.н., професор.

Рецензент: М.О. Сухомлин, к.е.н., доцент.

ВСТУП

Складні проблеми, які постали перед людством протягом останніх десятиріч і можуть бути розв'язані лише в масштабах усієї планети, дістали назву глобальних. Ці проблеми охоплюють надзвичайно широке коло питань: екологічних, економічних, демографічних, політичних, моральних та інших: необхідність забезпечення миру на планеті, роззброєння; проведення оптимальної демографічної політики; забезпечення швидкозростаючого населення якісними продуктами харчування; раціональне використання та відтворення природних ресурсів; ефективний вихід з енергетичної кризи; модернізація й універсализація системи освіти; боротьба з епідемічними і генетичними захворюваннями, створення надійної системи охорони здоров'я; інформатизація суспільства; утілення «високих технологій»; демократизація суспільного життя і забезпечення прав людини; гуманізація ринкових механізмів; культурна, економічна, політична інтеграція людства, створення єдиної планетарної цивілізації; підвищення якості життя людей, безпеки їхнього існування тощо.

Можна без перебільшення стверджувати, що майбутнє людської цивілізації залежить від того, як вирішуватимуться ці проблеми: чи вдасться людям перемогти ядерну загрозу, забезпечити потреби швидкозростаючого населення планети в продуктах харчування, енергії, природних ресурсах, ліквідувати розрив між бідними і багатими країнами, врятувати навколишнє середовище, припинити міжнародний тероризм, СНІД тощо.

Складні проблеми, які постали перед людством протягом останніх десятиріч і можуть бути розв'язані лише в масштабах усієї планети, дістали назву глобальних. Ці проблеми охоплюють надзвичайно широке коло питань: екологічних, економічних, демографічних, політичних, моральних та інших: необхідність забезпечення миру на планеті, роззброєння; проведення оптимальної демографічної політики; забезпечення швидкозростаючого населення якісними продуктами харчування; раціональне використання та

відтворення природних ресурсів; ефективний вихід з енергетичної кризи; модернізація й універсализація системи освіти; боротьба з епідемічними і генетичними захворюваннями, створення надійної системи охорони здоров'я; інформатизація суспільства; утілення «високих технологій»; демократизація суспільного життя і забезпечення прав людини; гуманізація ринкових механізмів; культурна, економічна, політична інтеграція людства, створення єдиної планетарної цивілізації; підвищення якості життя людей, безпеки їхнього існування тощо.

Можна без перебільшення стверджувати, що майбутнє людської цивілізації залежить від того, як вирішуватимуться ці проблеми: чи вдасться людям перемогти ядерну загрозу, забезпечити потреби швидкозростаючого населення планети в продуктах харчування, енергії, природних ресурсах, ліквідувати розрив між бідними і багатими країнами, врятувати навколишнє середовище, припинити міжнародний тероризм, СНІД тощо.

Мета дисципліни – формування у студентів системи знань про закономірності собливості розвитку глобалізаційних процесів та їх вплив на соціально-економічний розвиток країн світу.

Основними задачами курсу “Глобальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин” є розкриття на теоретичному рівні глобальних проблем розвитку суспільства, акцентуючи при цьому увагу на тих проблемах розвитку світової економіки, які б були вирішені протягом останніх десятиліть ХХІ століття.

Дисципліна “Глобальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин” належить до числа фундаментальних дисциплін, що спирається на теорію ринкової економіки і розвиває її, а також спирається на такі дисципліни як: економічна теорія, міжнародна економіка, міжнародні організації.

1. Тематичний план викладання дисципліни “Глобальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин”

№ п/п	Назва теми	Всього	Кількість годин		
			Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Глобалізація економічного розвитку	6	1	1	4
2	Парадигма економічної глобалізації	6	1	1	4
3	Нерівномірність економічного розвитку і глобальні проблеми людства	8	2	2	4
4	Методологічний аспект економічного розвитку і економічного росту	8	2	2	4
5	Глобальні соціальні трансформації і концепції соціального розвитку	8	2	2	4
6	Глобальні економічні трансформації і концепції стратегії економічного розвитку	8	2	2	4
7	Сфери появи процесів глобалізації: національний аспект	8	2	2	4
8	Переваги і недоліки глобалізації світової економіки	8	2	2	4
	Всього	60	14	14	32

2. Зміст дисципліни “Глобальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин”

Тема1. Глобалізація економічного розвитку

1. Поняття глобалізації
2. Основні етапи економічної глобалізації
3. Форми розвитку економічної глобалізації

Семінарське заняття

Економічний, соціально-політичний, культурний розвиток останньої чверті XX - початку XXI ст. відбувається під зростаючим впливом глобалізації. Її економічна складова пов'язана насамперед з джерелами, факторами, формами господарського поступу. Йдеться про інвестиції і технології, робочу силу, інтелектуальні та фінансові ресурси, менеджмент і маркетинг тощо. Формами прояву цих процесів є зростання міжнародної торгівлі та інвестицій, небачена досі диверсифікація світових фінансових ринків і ринків робочої сили, відчутне зростання ролі транснаціональних корпорацій у світових господарських процесах, загострення глобальної конкуренції, поява систем глобального, стратегічного менеджменту. Тому при підготовці до семінарського заняття особливої уваги слід надати вивченню таких питань: поняття глобалізації, основні етапи прояву економічної глобалізації, форми розвитку економічної глобалізації, формування і розвиток багатонаціонального підприємництва, стратегічні альянси, класифікація глобальних ресурсних джерел.

Література

1. Суліма Є.М. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А., М.А.Шепелєв. – К.: Вища школа, 2010. – 544с.
2. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б.Гаврилишин; [упорядн. В.Рубцов; 3-тє вид., доп.] – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.
3. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір: монографія / О.О.Любіцева [та ін.]. - К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2010. – 160 с.
4. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

Тема 2. Парадигма економічної глобалізації

1. Форми прояву економічної глобалізації
2. Історичні типи та структурні рівні економічної глобалізації
3. Економічні складові глобалізації

Семінарське заняття

Розгортання процесу глобалізації відбувається насамперед на економічній основі, тобто має іманентні економічні складові. Вони отримують своє втілення у: збільшенні обсягів та диверсифікації структури міжнародної торгівлі; зростанні ролі знань, технологій, менеджменту, маркетингу, що продукуються у розвинутих країнах і використовуються в економічних системах, які поступово конвертуються у світо-господарські процеси; міграції робочої сили на усьому просторі світового господарства; міжнародних прямих і портфельних інвестиціях, дедалі ширше використовуваних як важливий механізм національного економічного розвитку.

Зростає відкритість економік більшості країн світу, що сприяє їхній активній участі у процесах глобалізації.

Важливою ознакою розвитку міжнародної торгівлі, що діє всупереч процесу глобалізації, є її регіоналізація, коли торговельні потоки спрямовуються до країн, об'єднаних торговельно-економічними угодами різного характеру. Нині найбільшим регіональним угрупованням є Азійсько-Тихоокеанське економічне співтовариство (ЛПЕК), частка якого у міжнародній торгівлі становить майже 50%; на другому місці — Європейський Союз (27 країн-членів) із часткою світової торгівлі 37,3%; третю сходинку посідає північноамериканське регіональне об'єднання НАФТА, на яке припадає 19,5% світового торговельного обороту. Південноазійське регіональне угруповання держав АСЕАН має 6,4%, а латиноамериканське МЕРКОСУР — 1,4% міжнародної торгівлі. Існують проекти створення загальноамериканської зони вільної торгівлі, яка об'єднуватиме 34 країни Північної, Центральної та Південної Америки.

Одним із найяскравіших сучасних проявів процесу глобалізації є вибухоподібне зростання світового фінансового ринку, кількості та обсягів фінансових трансакцій, що здійснюються між різними суб'єктами світогосподарських зв'язків.

Отже, глобалізація економічного розвитку є однією з вирішальних ознак сучасної цивілізації. Вона охоплює практично всі фактори та умови виробництва, усі його галузі й територіальні утворення. Сьогодні всі країни світу різною мірою причетні до процесу глобалізації, який найефективніше проявляється в розвинутих державах — центрах сучасної світової економіки.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити такі питання: сутність глобалізації, форми прояву глобалізаційних процесів, базові індикатори глобалізаційних процесів, економічні складові глобалізації.

Література.

1. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б.Гаврилишин; [упорядн. В.Рубцов; 3-тє вид., доп.] – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.
2. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір: монографія / О.О.Любіцева [та ін.]. - К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2010. – 160 с.
3. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
4. Кравчук Н.Я. Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору / Н.Я.Кравчук. – К.: Знання, 2012. – 782 с.

Тема 3. Нерівномірність економічного розвитку і глобальні проблеми людства

1. Глобальні економічні проблеми
2. Глобальні соціальні проблеми
3. Глобальні екологічні проблеми

Семінарське заняття.

Політичні, економічні і соціальні проблеми, які стосуються інтересів усіх країн і народів, усього людства, називають глобальними. Глобальні проблеми виникли на межі XIX і XX ст., коли в результаті колоніальних завоювань усі заселені території світу були поділені між провідними країнами і втягнуті у світове господарство. У цей час зародилася і перша глобальна політична криза, що вилилась в Першу світову війну.

Усі глобальні проблеми можна поділити на політичні, економічні, демографічні, соціальні та екологічні.

Найнебезпечнішими для людства є політичні проблеми: а) війни і миру та гонки озброєнь в глобальному масштабі; б) економічного і політичного протистояння Сходу і Заходу, Півночі та Півдня; в) вирішення регіональних релігійних і військово-політичних конфліктів в Європі, Азії та Африці.

На друге місце вийшли екологічні проблеми: знищення природних ресурсів; забруднення довкілля, збіднення генофонду Землі.

Дуже різноманітними в різних регіонах світу є демографічні проблеми. Для країн третього світу характерний "демографічний вибух", а в розвинених країнах спостерігається старіння і депопуляція населення.

Численні соціальні проблеми (охорона здоров'я, освіта, наука і культура, соціальне забезпечення) вимагають для свого вирішення великої кількості коштів і підготовки кваліфікованих спеціалістів.

За останні два десятиріччя найбільших успіхів людство досягло у розв'язанні глобальних економічних проблем - сировинної і енергетичної. Проте у багатьох районах світу ці проблеми, так само як ще одна економічна проблема — продовольча, є дуже гострими.

З метою більш глибокого вивчення даної теми при підготовці до заняття студентам необхідно оволодіти наступною інформацією: сутність глобальних проблем людства, поділ глобальних проблем, глобальні економічні проблеми, глобальні соціальні проблеми, проблема тероризму, глобальні екологічні проблеми.

Література.

1. Суліма Є.М. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А., М.А.Шепелєв. – К.: Вища школа, 2010. – 544с.
2. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б.Гаврилишин; [упорядн. В.Рубцов; 3-тє вид., доп.] – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.
3. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір: монографія / О.О.Любіцева [та ін.]. - К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2010. – 160 с.
4. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

Тема 4. Методологічний аспект економічного розвитку і економічного росту

1. Економічний ріст: сутність, фактори, значення
2. Циклічність і форми її прояву
3. Моделі економічного росту

Семінарське заняття

Економічне зростання - це позитивна динаміка зростання національного виробництва, виробничих потужностей внаслідок збільшення кількості факторів виробництва, або досягнення найбільшого обсягу виробництва продукції при найменших витратах ресурсів. В умовах економічного зростання вирішується проблема ефективності використання обмежених ресурсів та більш повного задоволення суспільних та особистих потреб. Економічне зростання - невід'ємна складова процесів глобалізації світової економіки. Перш ніж відбудуться якісні зміни тенденцій розвитку економіки в бік її нової сутності - глобалізації, необхідно накопичення кількісних ознак, що характеризують безперервну динаміку росту і розвитку локальних економік. Саме показники економічного зростання є тими кількісними індикаторами, які необхідно

використовувати для оцінки якісного стану готовності локальної економіки стати органічною частиною глобалізації.

Слід розрізняти поняття економічного зростання та економічного розвитку. Економічний розвиток має на увазі новий якісний стан економіки, що включає перетворення її складу і структури. Ці якісні зміни готуються в процесі економічного зростання, тобто кількісного збільшення спожитих ресурсів та обсягів виробленого продукту. Тим самим економічний розвиток передбачає і кількісні, і якісні зміни, а економічне зростання включає, перш за все, кількісний бік даного процесу. У тому випадку, коли ці два поняття вживаються як тотожні, мається на увазі, що кількісні зміни неминуче пов'язані з якісними перетвореннями (факторів виробництва, форм організації виробництва, регулюючої ролі держави та ін.) У теорії виробництва економічне зростання виступає як найважливіша характеристика його динаміки, засвідчуючи про довгостроковість і безперервності цього процесу.

З метою кращого розуміння викладеного матеріалу при підготовці до заняття студентам доцільно розглянути такі питання: економічне зростання, економічний розвиток, економічне зростання як найважливіша мета багатьох країн світу, стратегія економічного зростання, циклічність та її види, форми прояву циклічності, закономірність циклічності економічного розвитку, моделі економічного зростання.

Література.

1. Книш М.М. Глобальні проблеми людства: навч.посібник / М.М.Книш, Л.І.Котик. – Львів ім.І.Франка, 2015. – 330с.
2. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний рлосібник / О.Ю.Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
3. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.
4. Суліма Є.М. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А., М.А.Шепелев. – К.: Вища школа, 2010. – 544с.

Тема 5. Глобальні соціальні трансформації і концепції соціального розвитку

1. Нові тенденції, проблеми і перспективи глобального соціального розвитку
2. Соціальна політика: стратегія узгодження економічних і соціальних аспектів розвитку
3. Стратегія побудови громадського суспільства і соціальної держави
4. Інформаційна безпека як фактор соціально-економічного розвитку

Семінарське заняття

Глобальні трансформації, які відбуваються в сучасному світі, включають, безперечно, і проблеми соціального розвитку. Закінчення «холодної війни» уможливило сподівання на значний прогрес в соціально-економічній сфері в зв'язку з переорієнтацією державних бюджетів на мирну економіку і можливістю здійснення широкої програми соціально-економічних реформ. Проте, у найближчій перспективі закінчення «холодної війни» набуло стабілізуючого впливу. В більшості регіонів світу ми бачимо зростання безробіття, злиднів, злочинності, міжетнічного насильства і громадянських зіткнень. Соціально-економічна криза веде до знищення значних матеріальних благ, що були створені протягом другої половини ХХ ст.

Соціальні проблеми не обмежуються національними межами - їх перевершують. Поширення міграційних процесів (в тому числі з економічних і соціальних причин), збільшення потоків біженців призводять до появи ксенофобії і расизму. Порушення політичної стабільності в одній країні загрожує світовій та безпеці в глобальному масштабі. Ось чому проблеми соціального розвитку набувають актуальності в наш час.

Вивчаючи дану тему слід звернути увагу на нові тенденції глобального розвитку, проблеми і перспективи глобального соціального розвитку, соціальну політику, стратегію узгодження економічних і соціальних аспектів розвитку, стратегію побудови громадянського суспільства, побудову

соціальної держави, інформаційну безпеку як фактор соціально-економічного розвитку.

Література

1. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. Кер. авт. кол. О. Г. Білорус. — К.: КНЕУ, 2001.
2. Дікон Б. та ін. Глобальна соціальна політика: Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Пер. з англ. — К.: Основи, 1999.
3. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

Тема 6. Глобальні економічні трансформації і концепції стратегії економічного розвитку

1. Генезис і еволюція глобальних економічних трансформацій
2. Макроструктури трансформації та проблеми збалансованості і регулювання розвитку економіки
3. Трансформація економічної ролі держави і державної економічної політики

Семінарське заняття

В умовах глобальної трансформації національних політичних, економічних і соціальних систем різко зростає значення міжнародних економічних відносин (МЕВ). Вони великою мірою впливають на масштаби, темпи і пропорції як національного так і глобального виробництва, глибину і напрями науково-технологічного прогресу, формують картину глобальної економіки XXI століття.

В основі МЕВ лежить об'єктивно обумовлений міжнародний поділ праці, що являє собою обмін між країнами факторами і результатами виробництва у певних кількісних і якісних співвідношеннях.

Передумови міжнародного поділу праці формуються в процесі внутрішнього (національного) суспільного поділу праці. На всіх етапах

неконфронтаційного розвитку цивілізації з економічної точки зору принципово важливими стають проблеми взаємодії умов і факторів національного і міжнародного поділу праці. Міжнародний поділ праці спочатку набуває місця, рівноцінного національному поділу праці, а наприкінці ХХ-го століття - починає його переважати.

Складні процеси глобальних економічних трансформацій вимагають нових підходів до розуміння категорій власності, вартості й цін. Міжнародний поділ праці призвів до появи нових економічних явищ і відповідних категорій - міжнародна власність, міжнародна вартість, міжнародна ціна, міжнародне виробництво, міжнародний продукт або міжнародний товар.

Під час підготовки до семінарського заняття з даної теми студентам слід особливу увагу звернути на групу таких питань: генезис і еволюція глобальних економічних трансформацій, процеси глобальних економічних трансформацій, зрушення індустріальних суспільств, постіндустріальна ера, макроструктури трансформації та проблеми збалансованості і регулювання розвитку економіки, трансформації економічної ролі держави і державної економічної політики.

Література.

1. Книш М.М. Глобальні проблеми людства: навч.посібник / М.М.Книш, Л.І.Котик. – Львів ім.І.Франка, 2015. – 330с.
2. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю.Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
3. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.

Тема 7. Сфери появи процесів глобалізації: національний аспект

1. Характеристика сфер появи глобалізаційних процесів
2. Глобалізація виробництва
3. Фінансова глобалізація
4. Культурна глобалізація

Семінарське заняття.

Існує три сфери прояву процесів глобалізації: глобалізація торгівлі, глобалізація виробництва і фінансова глобалізація. І всі ці процеси відбуваються на тлі культурної і інформаційної глобалізації. Ці процеси не роблять національні держави неусвідомленими жертвами глобалізації, а навпаки, саме держави є її основними учасниками. Саме окремі національні економіки в прагненні до зростання і економічного прогресу витягують переваги з нових можливостей ринків, технологій і фінансової системи з тим, щоб відкритися і об'єднатися. Ці можливості мають свою ціну: держави, прагнучі до максимального залучення до світової економіки, завжди більш інтегрованої, ніж локальна економіка, повинні погодитися з суворішою економічною і політичною дисципліною в порівнянні з тими, хто менш інтегрований в світову економіку. Глобалізація не загрожує державним системам, але чинить все більший тиск, для того, щоб держави набували певні межі: були відкритими, демократичними, гнучкими і поважаючими принцип законності.

При вивченні даної теми необхідним є розгляд таких сфер появи глобалізаційних процесів як глобалізація виробництва, фінансова глобалізація, культурна глобалізація, торгівельна глобалізація, інформаційна глобалізація.

Література.

4. Книш М.М. Глобальні проблеми людства: навч.посібник / М.М.Книш, Л.І.Котик. – Львів ім.І.Франка, 2015. – 330с.
5. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю.Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
6. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.

Тема 8. Переваги і недоліки глобалізації світової економіки

1. Позитивне значення глобалізації
2. Негативне значення глобалізації

Семінарське заняття

В результаті розвитку глобалізаційних процесів людство отримує постійне підвищення темпів економічного розвитку, загальне зростання виробництва, що призводить до підвищення кількості і якості вироблених матеріальних цінностей при одночасному їх здешевленні. Це має сприяти розв'язанню багатьох соціальних проблем, підвищенню рівня та якості життя у планетарному масштабі. Як сподіваються багато фахівців, кінцевим результатом глобалізації повинне стати загальне підвищення добробуту в світі. Але разом з тим глобалізація економіки явище складне, суперечливе, яке не виключає власного економічного обличчя кожної локальної цивілізації, кожної країни. Ця тенденція суперечлива, вона не усуває прірву між багатими та бідними, авангардними та відсталими цивілізаціями та народами, але створює деякі передумови для зменшення розриву в перспективі, при зміні нині переважаючої моделі глобалізації в інтересах ТНК та західних цивілізацій.

Тому для освоєння даної теми студентам необхідно дослідити переваги глобалізаційних процесів, позитивний та негативний впливи глобалізації на розвиток суспільства.

Література.

1. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю.Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
2. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.
3. Суліма Є.М. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А., М.А.Шепелев. – К.: Вища школа, 2010. – 544с.
4. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б.Гаврилишин; [упорядн. В.Рубцов; 3-тє вид., доп.] – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.

3. Завдання для самостійної роботи

1. Основні етапи розвитку економічної глобалізації.
2. Позитивний та негативний вплив глобалізації на національну економіку.
3. Форми розвитку економічної глобалізації.
4. Міжнародні організації, що здійснюють глобальний вплив на світогосподарські процеси.
5. Базові індикатори, які відображають глобалізаційні процеси.
6. Проблеми глобального соціального розвитку.
7. Основні види глобальних конфліктів.
8. Економічна рівновага в умовах глобалізації.
9. Проблеми регулювання розвитку економіки в умовах глобалізації.
10. Сутність глобалізації виробництва.
11. Сутність фінансової глобалізації.
12. Вплив глобалізації на економіку розвинених країн.
13. Процеси глобалізації у країнах, що розвиваються.
14. Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток України.

4. Індивідуально-консультативна робота

Цей вид навчальної роботи передбачає індивідуальну роботу викладача із студентом.

Робота проводиться за графіком індивідуально-консультативної роботи, який передбачено у розкладі навчального процесу кафедри.

Викладачем надається допомога студентам щодо виконання самостійної роботи.

Це консультації, пояснення певних положень, рекомендації щодо використання тих чи інших літературних джерел, або додаткового пояснення того чи іншого матеріалу для розуміння його студентом, відповіді викладача на

конкретні питання. Завдяки проведенню таких індивідуальних занять студенти мають можливість перевірити свої знання, набуті в процесі самостійної роботи (виявити прогалини того чи іншого матеріалу).

Індивідуально-консультативна робота є ефективною формою навчального процесу, яка дозволяє студенту в повній мірі засвоїти програмний матеріал курсу, не залишаючи у своїх знаннях “білих плям”.

5. Орієнтовні питання для підготовки до заліку

з дисципліни “ Глобальні проблеми сучасності та світовий розвиток ”

1. Сутність поняття глобалізація
2. Основні етапи економічної глобалізації
3. Форми розвитку економічної глобалізації
4. Позитивний та негативний вплив глобалізації на національну економіку
5. Міжнародні організації, що здійснюють вплив на світогосподарський розвиток
6. Форми прояву глобалізації
7. Базові індикатори глобалізаційних процесів
8. Індекс економічної глобалізації
9. Економічні складові глобалізації
10. Економічний ріст: сутність, фактори, значення
11. Циклічність і форми її прояву
12. Моделі економічного росту
13. Проблеми і перспективи глобального соціального розвитку
14. Соціальна політика: стратегія узгодження економічних і соціальних аспектів розвитку
15. Стратегія побудови громадянського суспільства і соціальної держави
16. Інформаційна безпека як фактор соціально-економічного розвитку
17. Генезис і еволюція глобальних економічних трансформацій
18. Макроструктури трансформації та проблеми збалансованості і регулювання розвитку економіки
19. Трансформація економічної ролі держави і державної економічної політики
20. Сутність економічної рівноваги
21. Проблеми регулювання розвитку економіки
22. Глобальні економічні проблеми
23. Обґрунтуйте негативне значення глобалізації
24. Сутність культурної глобалізації
25. Торгівельна глобалізація

- 26. Сутність глобальних соціальних проблем
- 27. Глобалізація виробництва
- 28. Фінансова глобалізація та форми її прояву
- 29. Глобальні екологічні проблеми
- 30. Позитивний вплив глобалізації на світовий економічний розвиток

6. Критерії оцінки рівня знань студентів

Контроль знань з курсу дисципліни здійснюється і оцінюється за якістю участі в заняттях та за якістю складання заліку.

Якість участі у заняттях, згідно плану навчального процесу визначається за умов виконання наступних вимог:

1. Регулярне відвідування лекційних, практичних занять з курсу дисципліни;
2. Активна участь у виконанні програм лекційних, семінарських або практичних занять;
3. Сумлінна підготовка до виступів та активна участь в обговоренні певних тем та проблемних питань на заняттях;
4. Актуальне та доцільне використання наукової, методичної та спеціальної літератури з курсу дисципліни;
5. Виявлення достатніх поглиблених знань при здійсненні поточного та рубіжного контролю.

Студенти, який дотримується перерахованих вимог одержує залік.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ З ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання:

А 90-100 балів – «зараховано», В 82-89 – « зараховано », С 75-81 – « зараховано » D 65-74 – «зараховано», Е 60-64 – «зараховано », FХ менше 60 - «не зараховано ».

Види роботи	Кількість	Розподіл балів				Максимальна кількість балів	Достатня кількість балів
		Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 4 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 3 бали	Вірні відповіді на 40-60% - 2 бали	Вірні відповіді менш ніж 40% - 1 бал		
1. Відповіді на практичні заняття	8 практичних занять протягом семестру	Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 4 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 3 бали	Вірні відповіді на 40-60% - 2 бали	Вірні відповіді менш ніж 40% - 1 бал	8*4=32	8*3=24
2. Підготовка реферату	1 реферат протягом семестру	Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 6 балів	Вірні відповіді на 60-80% - 5 балів	Вірні відповіді на 40-60% - 4 бали	Вірні відповіді менш ніж 40% - 2 бали	6	2
3. Доповнення	Не більше 8	Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 2 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 1,5 бали	Вірні відповіді на 40-60% - 1 бал	Вірні відповіді менш ніж 40% - 0,5 балів	8*2=16	8*1=8
4. Виконання тестів та самостійних робіт	8 тестувань протягом семестру	Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 2 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 1,5 балів	Вірні відповіді на 40-60% - 1 бал	Вірні відповіді менш ніж 40% - 0,5 балів	8*2=16	8*1=8
5. Виконання рубіжної контрольної роботи	3 роботи протягом семестру	Вірні відповіді з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 10 балів	Вірні відповіді на 60-80% - 9 балів	Вірні відповіді на 40-60% - 7 балів	Вірні відповіді менш ніж 40% - 6 балів	3*10=30	3*6=18
ВСЬОГО						100	60

7. Список рекомендованої літератури до вивчення дисципліни

1. Никаноров А. М., Хоружая Т. А. Глобальная экология/ Никаноров А.М., Хоружая Т.А. Учеб. пособие. — М.: Приор, 2000.
2. Філософія: Навч. посібник / І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І. В. Бойченко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. — К.: Вікар, 1998. — Ч. II.
3. Арутюнов В. Х, Глєбова Т. В. Від учення В. І. Вернадського про ноосферу до ідеї «екологічного імперативу» // Постметодика. — 2001. — № 5—6. — С. 12—16.
4. Антиутопии XX века: Евгений Замятин, Олдос Хаксли, Джордж Оруэлл. — М.: Кн. палата, 1989.
5. Бейтсон Г. Экология разума. Избранные статьи по антропологии, психиатрии и эпистемологии / Пер. с англ. — М.: Смысл, 2000.
6. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности: Сб.: Пер. с англ. и фр. / Сост.: Л. И. Василенко, В. Е. Ермолаева; Ввод. ст. Ю. А. Шрейдера. — М.: Прогресс, 1999.
7. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. Кер. авт. кол. О. Г. Білорус. — К.: КНЕУ, 2001.
8. Дікон Б. та ін. Глобальна соціальна політика: Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Пер. з англ. — К.: Основи, 1999.
9. Кисельов М. М. Біологічна етика в системі практичної філософії // Практична філософія. — 2000. — № 1. — С. 166—174.
10. Сучасна українська політика: Політики і політологи про неї / Редкол.: М. Михальченко, В. Андрущенко, Ф. Рудич. — К., 2000.
11. Економічна теорія: Підручник / за заг. Ред. акад. В. І. Відяпіна, А.І. Добриніна. - М.: ИНФРА-М, 2000 - (Серія "Вища освіта"). - С.54-81.
12. Книш М.М. Глобальні проблеми людства: навч. посібник / М.М. Книш, Л.І. Котик. — Львів ім. І. Франка, 2015. — 330 с.
13. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. — К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. — 109 с.

14. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.
15. Суліма Є.М. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А., М.А.Шепелєв. – К.: Вища школа, 2010. – 544с.
16. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б.Гаврилишин; [упорядн. В.Рубцов; 3-тє вид., доп.] – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.
17. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір: монографія / О.О.Любіцева [та ін.]. - К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2010. – 160 с.
18. Кравчук Н.Я. Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору / Н.Я.Кравчук. – К.: Знання, 2012. – 782 с.
19. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.languages-study.com/demography/demography-tendencies.html>
2. www.economics.ru
3. <http://www.social.org.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Тематичний план викладання дисципліни “Глобальні проблеми сучасності та світового розвитку”	5
2. Тематичний план викладання дисципліни дисципліни “Глобальні проблеми сучасності та світового розвитку” по темах	6
3. Завдання для самостійної роботи	17
4. Індивідуальна робота	18
5. Орієнтовні питання для підготовки до заліку з дисципліни “Глобальні проблеми сучасності та світового розвитку”	19
6. Критерії оцінки рівня знань студентів	21
7. Список рекомендованої літератури до вивчення дисципліни	22